

У попередньому числі парламентського журналу «Віче» ми повідомляли про те, що Харківський національний університет цивільного захисту України став членом Європейської асоціації університетів (EUA). Нині пропонуємо докладнішу розповідь про цей визнаний, шанований виш.

Альма-матер відважних рятувальників

Володимир САДКОВИЙ,
генерал-лейтенант служби цивільного захисту,
ректор Національного університету цивільного захисту України (Харків)

Вітаючи наш навчальний заклад із піднесенням на почесний статусний рівень, президент Європейської асоціації університетів, професор Марія Хелена Назаре наголосила, що досвід Національного університету цивільного захисту України є вельми значущим для розвитку вищої освіти в Європі.

ПРОВІДНИЙ виш Державної служби України з надзвичайних ситуацій веде свій літопис від 17 липня 1928 року, коли Рада Народних Комісарів УРСР ухвалила постанову про створення в Харкові Всеукраїнських пожежно-технічних курсів. Упродовж свого становлення й розвитку навчальний заклад не раз змінював назву та формат викладання.

Його новітня історія розпочалася 1992-го: саме тоді Харківське пожежно-технічне училище стало вищим навчальним закладом. А незабаром тут розпочали підготовку та випуск рятувальників, фахівців цивільного захисту, охорони праці, безпеки життя, екстремальних психологів для підрозділів МНС. 1 грудня 2009 року університет став національним.

2013-го Міністерство освіти і науки України визнало його одним із найкращих у рейтингу вітчизняних вишів. У скарбниці нагород НУЦЗУ – гран-прі XXIII Міжнародної спеціалізованої виставки «Освіта та кар'єра-2013» та XII Міжнародної виставки закордонних навчальних закладів «Освіта за кордоном» у номінації «Розвиток матеріально-технічної бази навчального закладу». Університет також здобув перемогу серед вищих навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації в номінації «Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології».

Навесні 2014-го МОН України назвало НУЦЗУ лідером в інноваційній модернізації національної освіти, що наблизило виш до серйозного визнання на міжнародній освітній арені.

УНІВЕРСИТЕТ тісно співпрацює з профільними закладами Німеччини, Польщі, Угорщини, Болгарії, Росії, Білорусі, Азербайджану, Казахстану. Зокрема, реалізуються про-

грами «подвійних дипломів» з Технічним університетом міста Варна (Болгарія), спільні проекти з Головною школою пожежної служби Республіки Польща. Нині НУЦЗУ є єдиним вишем у системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій і в державі загалом, який має право, а головне – можливість і потенціал для навчання іноземців за унікальними ліцензованими спеціальностями. Незважаючи на складну конкуренцію між вищими навчальними закладами, НУЦЗУ посідає гідне місце в системі міжнародної освіти України.

За 22 роки функціонування НУЦЗУ кількість науково-дослідних робіт, які виконуються в підрозділах вишу, збільшилася в десятки разів. Зрозуміло, що виконавцями цих робіт є не лише педагогічні працівники, а й курсанти.

Результати дослідної діяльності виш гідно презентує на щорічному виставковому форумі «Технології захисту/ПожТех», який стимулює просування до вершин світової науки, заохочує до професійного розвитку, розроблення та впровадження новітніх технологій.

Здобутки університету висвітлюються й на різноманітних тематичних соціальних заходах. Так, під час проведення експериментів та дослідів на українсько-польських «Наукових пікніках» у Харкові кожен охочий міг відчути себе справжнім рятувальником-пожежником.

Упродовж двох десятиліть в університеті сформувалися власні наукові школи. Функціонують три спеціалізовані вчені ради. Систематично виходять друком збірки наукових праць, у яких публікуються результати дисертаційних досліджень. З-поміж цих видань – «Проблеми пожежної безпеки», «Проблеми надзвичайних ситуацій», «Проблеми екстремальної та кризової психології» та «Вісник Національного університету цивільного захисту України: державне управління».

ТРИ науково-дослідні лабораторії НУЦЗУ – ще один привід для педагогів та курсантів, аби пишатися своєю альма-матер. Університет є новатором у дослідженнях із цивільного захисту, які дуже швидко прокладають собі шлях до практичного застосування.

Серед основних векторів діяльності *науково-дослідної лабораторії моніторингу надзвичайних ситуацій* – локалізація і ліквідація пожеж нафтопродуктів у резервуарних парках та на залізничному транспорті, розвідка і моделювання розповсюдження небезпечних хімічних речовин в атмосфері внаслідок аварії, розробка елементів географічних інформаційних систем, прогнозування динаміки природних і природно-техногенних НС, їх наслідків, оптимізація процесу локалізації

і ліквідації НС, підвищення ефективності екстреної евакуації населення із зони масштабної НС, дослідження пожежовибухонебезпечних властивостей систем зберігання газів.

Співробітники науково-дослідної лабораторії екстремальної та кризової психології беруть безпосередню участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій державного й регіонального рівнів та є асоційованими членами Європейського суспільства травматичного стресу (ESTSS).

Основними напрямками роботи цієї лабораторії з-поміж інших є вивчення проблем, пов'язаних із психологічним забезпеченням працівників органів і підрозділів ДСНС України та психологічним захистом населення в умовах надзвичайних ситуацій, спричинених подіями техногенного, природного або соціального походження, аналіз та узагальнення науково-психологічної інформації. Окрім цього, вчені проводять дослідження з розробки та впровадження у практичну діяльність ДСНС України психологічних тренінгів, націлених на професійне та особистісне зростання працівників ДСНС, формування в особового складу психологічної готовності до впевнених дій в умовах надзвичайної ситуації тощо. Пріоритетним для науковців лабораторії також є вивчення, узагальнення та впровадження вітчизняного і закордонного досвіду з питань надання психологічної допомоги.

Фахівцями науково-дослідної лабораторії екстремальної та кризової психології вперше представлено рекомендації щодо діяльності психологів ДСНС України в зоні проведення АТО, зокрема в населених пунктах, визволених від терористів. Наразі реалізуються програми з підготовки фахівців-психологів ДСНС України та представників волонтерських організацій для роботи з вимушеними переселенцями, запроваджується диференційованій підхід під час роботи з постраждалими контингентом: дітьми, жінками, чоловіками та людьми похилого віку в аспекті переживання ними різних видів втрат.

Різномпланова робота ведеться й у науково-дослідній лабораторії управління у сфері цивільного захисту.

До слова, відзначаючи заслуги, а також кадровий потенціал НУЦЗУ у становленні наукових шкіл саме в га-

лузі державного управління цивільним захистом, МОН України створило спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з держуправління за спеціальністю 25.00.02 «Механізми державного управління» для служби цивільного захисту (наказ № 642 від 26.05.2014 р. «Про затвердження рішення Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності спеціалізованих вчених рад від 16 травня 2014 року»).

А лабораторія, у свою чергу, досліджує актуальні проблеми, пов'язані з оцінкою результативності та ефективності державного управління у сфері підготовки фахівців цивільного захисту. На тутешній базі розробляються наукові основи державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з огляду на цивільний захист. Ведеться робота із вдосконалення механізмів формування державної молодіжної політики, запровадження та аналізу державних виховних концепцій та системи розвитку фізичної культури і спорту у вищих навчальних закладах, а також щодо вдосконалення законодавчих механізмів, обґрунтування й розробки за результатами наукових досліджень пропозицій та рекомендацій, нормативно-правових актів, застосування їх у практичній діяльності органів управління та підрозділів ДСНС України.

НИНІ в університеті одночасно навчається близько трьох тисяч курсантів та студентів із багатьох областей України та країн близького зарубіжжя. Щороку до лав вихованців НУЦЗУ вливається близько 600 майбутніх рятувальників. Випускники університету своєю нелегкою службою і наполегливою працею примножують славні традиції альма-матер. Багатьох колишніх вихованців вишу за мужність та відвагу нагороджено орденами, медалями і відзнаками України, а також нагородами інших держав.

Висока оцінка здобутків Національного університету цивільного захисту України європейською освітянською спільнотою є неабияким заохоченням для викладачів і курсантів, преамбулою їхніх майбутніх звершень на педагогічній та науковій нивах.

Фото НУЦЗУ.

Досві

Трудовій біографії ректора Національного університету цивільного захисту України генерал-лейтенанта служби цивільного захисту Володимира Петровича САДКОВОГО – 41 рік. Вона розпочалася й триває нині в одному навчальному закладі, тому «трудова» ректора має записи тільки щодо змін назв вишу та обійманих посад.

Мала батьківщина ректора – містечко Південне в Харківському районі Харківської області. 1973-го Володимир Садковий вступив до

Харківського пожежно-технічного училища МВС СРСР. За три роки обійняв посаду начальника караулу навчально-пожежної частини ХПТУ МВС СРСР. Працював заступником командира дивізіону, начальника курсу, начальником курсу Харківського інституту пожежної безпеки МВС України.

У 1982-му здобув диплом юриста. За деякий час у складі зведеного батальйону ХПТУ МВС СРСР Володимир Садковий опинився в гарячих точках Закавказьких

республік, де разом із пожежно-бойовими побратимами забезпечував охорону громадського порядку. Був нагороджений медаллю «За відмінну службу по охороні громадського порядку». У квітні 2005-го Садковий призначили першим проректором Академії цивільного захисту України. Незабаром він здобув науковий ступінь кандидата психологічних наук, згодом – професора. З листопада 2005 року й донині Володимир Садковий обіймає посаду ректора НУЦЗУ.